

EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 21.11.2023
COM(2023) 749 final

2023/0429 (NLE)

Voorstel voor een

UITVOERINGSBESLUIT VAN DE RAAD

**tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) (ST 10152 21; ST10152/2021 ADD1) van
13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en
veerkrachtplan voor Griekenland**

{SWD(2023) 383 final}

Voorstel voor een

UITVOERINGSBESLUIT VAN DE RAAD

tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) (ST 10152 21; ST10152/2021 ADD1) van 13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Griekenland

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit¹, en met name artikel 20, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Nadat Griekenland op 27 april 2021 zijn nationale herstel- en veerkrachtplan had ingediend, heeft de Commissie de Raad een voorstel voor een positieve beoordeling voorgelegd. De Raad heeft de positieve beoordeling goedgekeurd door middel van het uitvoeringsbesluit van 13 juli 2021².
- (2) Overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241 moet de maximale financiële bijdrage voor niet-terugbetaalbare financiële steun van elke lidstaat uiterlijk op 30 juni 2022 worden geactualiseerd volgens de daarin vastgestelde methode. Op 30 juni 2022 heeft de Commissie de resultaten van die actualisering aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegd.
- (3) Op 31 augustus 2023 heeft Griekenland bij de Commissie een gewijzigd nationaal herstel- en veerkrachtplan ingediend, met inbegrip van een REPowerEU-hoofdstuk overeenkomstig artikel 21 quater van Verordening (EU) 2021/241.
- (4) In het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan wordt ook rekening gehouden met de geactualiseerde maximale financiële bijdrage overeenkomstig artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241. Het plan bevat een met redenen omkleed verzoek aan de Commissie met het voorstel om het uitvoeringsbesluit van de Raad overeenkomstig artikel 21, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 te wijzigen, aangezien het herstel- en veerkrachtplan door objectieve omstandigheden gedeeltelijk niet langer haalbaar is. De door Griekenland ingediende wijzigingen van het herstel- en veerkrachtplan hebben betrekking op 69 maatregelen.
- (5) Op 14 juli 2023 heeft de Raad in het kader van het Europees Semester aanbevelingen aan Griekenland gericht. De Raad heeft Griekenland met name aanbevolen voort te

---

¹ PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17.

² ST 10152 2021; ST 10152 2021ADD 1.

bouwen op de hervormingen die in het kader van het herstel- en veerkrachtplan zijn doorgevoerd. Deze omvatten onder meer het belastingstelsel investeringsvriendelijker maken, de belastinggrondslag verbreden, de naleving van de belastingwetgeving verbeteren en de operationele autonomie van de belastingdienst behouden. Daarnaast heeft de Raad Griekenland opgeroepen om de efficiëntie van het openbaar bestuur te waarborgen, door te gaan met het terugdringen van niet-renderende leningen, te zorgen voor adequate en gelijke toegang tot gezondheidszorg en de hervorming van het kadaster af te ronden. De Raad heeft Griekenland ook aanbevolen zijn afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en de diversificatie van de energievoorzieningsroutes verder te versnellen, het gebruik van hernieuwbare energie uit te breiden, de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk en de opslagcapaciteit te vergroten, de uitvoering van maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie op te voeren, waaronder gerichte maatregelen voor energiearme huishoudens, het koolstofvrij maken van de vervoerssector te ondersteunen, met name door elektrische voertuigen te bevorderen, en de beleidsinspanningen op te voeren die gericht zijn op het aanleren en verwerven van vaardigheden en competenties die nodig zijn voor de groene transitie.

- (6) De indiening van het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan volgde op een in overeenstemming met het nationale rechtskader uitgevoerd proces van raadpleging van lokale en regionale autoriteiten, sociale partners, maatschappelijke organisaties, jongerenorganisaties en andere relevante belanghebbenden. De samenvatting van de raadplegingen is samen met het gewijzigde nationale herstel- en veerkrachtplan ingediend. Krachtens artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan beoordeeld in overeenstemming met de in bijlage V bij die verordening opgenomen beoordelingsrichtsnoeren.

Leningverzoek op basis van artikel 14, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241

- (7) Het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan dat Griekenland heeft ingediend, omvat een verzoek om leningen ter ondersteuning van het distributiekanaal van de financiële instellingen van maatregel 16980 (RRP leningfaciliteit). Dit betreft de invoering van twee nieuwe streefdoelen (325a en 326a) en één nieuwe mijlpaal (328a) en de wijziging van de streefdoelen 326, 327 en 328.

Actualisering op basis van artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241

- (8) In het door Griekenland ingediende gewijzigde herstel- en veerkrachtplan zijn negen maatregelen geactualiseerd om rekening te houden met de geactualiseerde maximale financiële bijdrage. Omdat de maximale financiële bijdrage voor Griekenland is gedaald van 17 769 942 602 EUR³ tot 17 426 708 153 EUR⁴, was het volgens Griekenland niet meer mogelijk alle maatregelen in het oorspronkelijke Grieks herstel- en veerkrachtplan te financieren. Griekenland heeft uitgelegd dat bepaalde maatregelen moeten worden geschrapt of teruggeschoefd rekening houdend met de daling van de toewijzing.

---

³ Dit bedrag stemt overeen met de financiële toewijzing na aftrek van het proportionele aandeel van Griekenland in de uitgaven van artikel 6, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241, berekend volgens de methode van artikel 11 van die verordening.

⁴ Dit bedrag stemt overeen met de financiële toewijzing na aftrek van het proportionele aandeel van Griekenland in de uitgaven van artikel 6, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241, berekend volgens de methode van artikel 11 van die verordening.

- (9) Het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan bevat niet langer bepaalde maatregelen in het kader van afdelingen 1.4 (Duurzaam gebruik van hulpbronnen, klimaatbestendigheid en milieubescherming), 2.1 (Verbinding), 2.2 (Modernisering), 4.3 (Verbetering van de efficiëntie van het rechtsstelsel) en 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren). Deze betreffen maatregel 16962 (Onderzeese glasvezelkabels) over de aanleg van onderzeese glasvezelkabels die het Griekse vasteland verbinden met de Griekse eilanden en Cyprus; maatregel 16287 (Verbetering van de bedrijfscontinuïteit van de overheidssector) over het ontwerp en de uitvoering van acties om de continuïteit van de openbare dienstverlening te waarborgen; maatregel 16723 (Het opbouwen van vaardigheden voor creatieve en culturele professionals); maatregel 16970 (Snelwegen voor natuur en cultuur) over het verbeteren van de fysieke en digitale infrastructuur van monumenten en routes van bijzonder belang voor natuur en cultuur, maatregel 16950 (Elektronische tolheffing) over de ontwikkeling van een elektronisch tolsysteem in Griekenland, en maatregel 16592 (Handelsbevordering) over het stroomlijnen van administratieve procedures voor bedrijven die in Griekenland actief zijn om de handel te vergemakkelijken. De beschrijving van deze maatregelen en de bijbehorende mijlpalen en streefdoelen moet daarom uit het uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021 worden geschrapt.
- (10) Verder zijn in het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan dat Griekenland heeft ingediend, de maatregelen 16934 (Verbetering van beroepsonderwijs en -opleiding) in het kader van afdeling 3.2 (Onderwijs, beroepsonderwijs en -opleiding en vaardigheden); maatregel 16685 (Diversiteitsbewustzijn) in het kader van afdeling 3.4 (Verbetering van de toegang tot effectief en inclusief sociaal beleid); en maatregel 16727 (Digitale transformatie van justitie (e-justitie)) in het kader van afdeling 4.3 (Verbetering van de efficiëntie van het rechtsstelsel) aangepast aan de geactualiseerde maximale financiële bijdrage. Met name mijlpaal 152 van maatregel 16934 (Verbetering van beroepsonderwijs en -opleiding) in het kader van afdeling 3.2 (Onderwijs, beroepsonderwijs en -opleiding en vaardigheden); mijlpaal 184 van maatregel 16685 (Diversiteitsbewustzijn) in het kader van afdeling 3.4 (Verbetering van de toegang tot effectief en inclusief sociaal beleid); en mijlpalen 229 en 239 van maatregel 16727 (Digitale transformatie van justitie (e-justitie)) in het kader van afdeling 4.3 (Verbetering van de efficiëntie van het rechtsstelsel) zijn gewijzigd om het vereiste uitvoeringsniveau ten opzichte van het oorspronkelijke plan te verlagen om de verminderde toewijzing weer te geven.

Wijzigingen op basis van artikel 21 van Verordening (EU) 2021/241

- (11) De wijzigingen van het herstel- en veerkrachtplan die Griekenland op grond van objectieve omstandigheden heeft ingediend, hebben betrekking op 60 maatregelen.
- (12) Griekenland heeft toegelicht dat negen maatregelen zijn gewijzigd vanwege onverwachte obstakels, vertragingen in verband met aanbestedingen en de overdracht van eigendomsrechten. Dit betreft respectievelijk mijlpaal 39 van maatregel 16932 (Olympisch Athletic Center of Athens) in het kader van afdeling 1.2 (Renovatie); streefdoel 80 van maatregel 16283 (Implementatie van regionale centra voor civiele bescherming (PEKEPP) via PPP-regelingen) in het kader van afdeling 1.4 (Duurzaam gebruik van hulpbronnen, klimaatbestendigheid en milieubescherming); mijlpaal 182 van maatregel 16925 (Digitale transformatie van het socialebijstandsstelsel) in het kader van afdeling 3.4 (Verbetering van de toegang tot effectief en inclusief sociaal beleid); mijlpaal 212 van maatregel 16702 (Versterking van het AML/CFT-kader) en maatregel 16711 (Professionalisering van het domein overheidsopdrachten) in het

kader van afdeling 4.2 (Modernisering van het openbaar bestuur, onder meer door de uitvoering van overheidsinvesteringen te versnellen, het kader voor overheidsopdrachten te verbeteren, maatregelen voor capaciteitsopbouw te nemen en corruptie te bestrijden); mijlpalen 247 en 249 van maatregel 16624 (Creatie — Uitbreiding — Opwaardering van de infrastructuur van onderzoekscentra onder toezicht van het secretariaat-generaal voor Onderzoek en Innovatie (GSRI)) in het kader van afdeling 4.5 (Onderzoek en innovatie bevorderen); mijlpalen 255 en 256 van maatregel 16628 (Centrale Griekse snelweg E-65: Trikala- Egnatia-afdeling), streefdoel 261 en mijlpaal 262 van maatregel 16630 (Noordelijke snelweg Cretan (B.O.A.K.)), mijlpaal 306 van maatregel 16599 (Digitalisering van het netwerk voor economische diplomatie), dit alles in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren). Op basis hiervan heeft Griekenland verzocht de bovengenoemde mijlpalen en streefdoelen te wijzigen en/of de termijn voor de uitvoering te verlengen. Het uitvoeringsbesluit van de Raad moet dienovereenkomstig worden gewijzigd.

- (13) Griekenland heeft uitgelegd dat één maatregel niet langer haalbaar is binnen de termijn of tegen het kostenniveau dat in het oorspronkelijke herstel- en veerkrachtplan was geraamd, vanwege de hoge inflatie, met name van de bouwkosten. Dit betreft respectievelijk mijlpaal 186 van maatregel 16922 (Sociale integratie) in het kader van afdeling 3.4 (Verbetering van de toegang tot effectief en inclusief sociaal beleid). Op basis hiervan heeft Griekenland verzocht om de termijn voor de uitvoering van de bovengenoemde mijlpaal te verlengen. Het uitvoeringsbesluit van de Raad moet dienovereenkomstig worden gewijzigd.
- (14) Griekenland heeft uitgelegd dat 15 maatregelen zijn gewijzigd, omdat onvoorziene maatregel-specifieke uitdagingen, zoals complexere dan aanvankelijk voorziene juridische en technische vereisten, hebben geleid tot vertragingen bij de uitvoering. Dit betreft respectievelijk mijlpaal 59 van maatregel 16772 (Wet afvalbeheer voor de tenuitvoerlegging van duurzaam storten en recycling) in het kader van afdeling 1.4 (Duurzaam gebruik van hulpbronnen, klimaatbestendigheid en milieubescherming); mijlpaal 136 van maatregel 16750 (Digitale transformatie van arbeidssystemen) in het kader van afdeling 3.1 (Bevordering van het scheppen van banen en participatie op de arbeidsmarkt); mijlpaal 144 van maatregel 16747 (Actieve hervorming van het arbeidsmarktbeleid) in het kader van afdeling 3.1 (Bevordering van het scheppen van banen en participatie op de arbeidsmarkt); mijlpaal 161 van maatregel 16755 (Hervorming van het primaire gezondheidszorgstelsel) in het kader van afdeling 3.3 (Verbetering van de veerkracht, toegankelijkheid en duurzaamheid van de gezondheidszorg); mijlpaal 175 van maatregel 16726 (Optimalisering van sociale uitkeringen) in het kader van afdeling 3.4 (Verbetering van de toegang tot effectief en inclusief sociaal beleid); mijlpalen 176 en 179 van maatregel 16904 (Handicap); mijlpaal 241 van maatregel 16580 (Modernisering van de digitale infrastructuur die nodig is voor de tenuitvoerlegging van het nieuwe uniforme insolventiekader voor de herstructurering van schulden en een tweede kans) in het kader van afdeling 4.4 (Versterking van de financiële sector en kapitaalmarkten); mijlpaal 269 van maatregel 16833 (Uitvoering van EASA-werkzaamheden om de naleving te corrigeren) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren); mijlpaal 280 van maatregel 16293 (Uitvoering van EASA-werkzaamheden om de naleving te corrigeren) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren); mijlpalen 293 en 298 van maatregel 16975 (Upgrade Interventies voor regionale havens) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en

verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren); mijlpaal 295 van maatregel 16931 (Toerismeontwikkeling) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren); mijlpaal 296 van maatregel 16921 (Omscholing en bijscholing in het toerisme) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren); mijlpaal 304 van maatregel 16634 (Nieuwe industrieparken) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren); mijlpaal 317 van maatregel 16543 (Acties ter vereenvoudiging van het ondernemingsklimaat en de verbetering daarvan op het gebied van kwaliteit en veiligheid) in het kader van afdeling 4.7 (Verbetering van het concurrentievermogen en bevordering van particuliere investeringen en uitvoer). Op basis hiervan heeft Griekenland verzocht om de termijn voor de uitvoering van de bovengenoemde streefdoelen te verlengen. Het uitvoeringsbesluit van de Raad moet dienovereenkomstig worden gewijzigd.

- (15) Griekenland heeft uitgelegd dat 17 maatregelen zijn gewijzigd of ingetrokken omdat onvoorziene maatregelspecifieke uitdagingen vroegen om een alternatieve aanpak om de doelstelling van de maatregel te bereiken of omdat de maatregel moest worden aangepast om soortgelijke doelstellingen op een effectievere manier te bereiken. Dit betreft respectievelijk maatregel 16831 (Produc-E Groen) in het kader van afdeling 1.3 (Opladen en bijtanken); mijlpalen 66, 71 en 74 van maatregel 16850 (Drinkwatervoorziening en reddinginfrastructuur) in het kader van afdeling 1.4 (Duurzaam gebruik van hulpbronnen, klimaatbestendigheid en milieubescherming); maatregel 16882 (Projecten ter beperking van de gevolgen van overstromingen) in het kader van afdeling 1.4 (Duurzaam gebruik van hulpbronnen, klimaatbestendigheid en milieubescherming); maatregel 16898 (Watervoorzieningsprojecten) in het kader van afdeling 1.4 (Duurzaam gebruik van hulpbronnen, klimaatbestendigheid en milieubescherming); mijlpalen 312 en 316 van maatregel 16285 (Investeringsprojecten in het nationale irrigatienetwerk via PPP-regelingen) in het kader van afdeling 1.4 (Duurzaam gebruik van hulpbronnen, klimaatbestendigheid en milieubescherming); mijlpaal 88 en streefdoel 91 van maatregel 16834 (5G-corridors — Ontwikkeling van 5G-netwerken die alle Griekse snelwegen bestrijken die deel uitmaken van de trans-Europese vervoersnetwerken) in het kader van afdeling 2.1 (Verbinding); mijlpaal 334 van maatregel 16857 (Overschakeling op snelle breedbandverbindingen — Overgang naar 100/200 Mbps (ultrasnelle) breedbandverbindingen en versterking van de vraag naar supersnelle breedband) in het kader van afdeling 2.1 (Verbinding); mijlpaal 242 van maatregel 16576 (Oprichting van een waarnemingspost voor kredietexpansie) in het kader van afdeling 4.4 (Versterking van de financiële sector en kapitaalmarkten); mijlpalen 167 en 168 van maatregel 16752 (Digitale transformatie van gezondheid (DigHealth)) in het kader van afdeling 3.3 (Verbetering van de veerkracht, toegankelijkheid en duurzaamheid van de gezondheidszorg); mijlpaal 185 van maatregel 16763 (Digitale transformatie van het immigratie- en asielstelsel) in het kader van afdeling 3.4 (Verbetering van de toegang tot effectief en inclusief sociaal beleid); mijlpalen 192 en 194 van maatregel 16611 (Digitale transformatie van belastingcontroles) in het kader van afdeling 4.1 (Belastingen groeivriendelijker maken en de belastingadministratie en belastinginning verbeteren); mijlpaal 208 van maatregel 16972 (Hervorming van het openbaar bestuur) in het kader van afdeling 4.2 (Modernisering van het openbaar bestuur, onder meer door de uitvoering van overheidsinvesteringen te versnellen, het kader voor overheidsopdrachten te verbeteren, maatregelen voor capaciteitsopbouw te nemen en corruptie te bestrijden); mijlpalen 228 en 235 van maatregel 16733 (Vaardigheden en digitale vaardigheden

voor rechters en justitieel personeel) in het kader van afdeling 4.3 (Verbetering van de efficiëntie van het rechtsstelsel); mijlpaal 248 van maatregel 16654 (TH2ORAX: Trellis Holistic & Hybrid Operational ruggedised Autonomous exemplary system) in het kader van afdeling 4.5 (Onderzoek en innovatie bevorderen); mijlpaal 268 van maatregel 16982 (Organisatorische hervorming in de spoorwegsector) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren); mijlpaal 285 van maatregel 16725 (Verbetering van het hoger kunstonderwijs) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren); maatregel 16954 (Interventies voor de modernisering en herschikking van het Griekse spoorwegnet en de Griekse spoorweginfrastructuur) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren). Op basis hiervan heeft Griekenland verzocht de bovengenoemde mijlpalen en streefdoelen te wijzigen of in te trekken of de uitvoeringstermijn te verlengen. Het uitvoeringsbesluit van de Raad moet dienovereenkomstig worden gewijzigd.

- (16) Griekenland heeft uitgelegd dat een deel van een bestaande maatregelen niet langer haalbaar is vanwege de onvoorziene gevolgen van de energiecrisis die is veroorzaakt door de Russische oorlog in Oekraïne. Dit betreft streefdoel 15 van maatregel 16871 (Revitaliseringsacties van de zwaarst getroffen gebieden (rechtvaardige overgangsgebieden)) in het kader van afdeling 1.1 (Stroomverhoging). Op basis hiervan heeft Griekenland verzocht de bovengenoemde streefdoelen te wijzigen. Het uitvoeringsbesluit van de Raad moet dienovereenkomstig worden gewijzigd.
- (17) Griekenland heeft toegelicht dat tien maatregelen niet langer volledig haalbaar zijn, omdat de vraag lager is dan verwacht en de toeleveringsketen is verstoord. Dit betreft respectievelijk mijlpalen 34 en 35 van maatregel 16876 (Energieverbetering van overheidsgebouwen) in het kader van afdeling 1.2 (Renovatie); mijlpalen 49, 52 en 55 van maatregel 16924 (Elektromobiliteit) in het kader van afdeling 1.3 (Opladen en bijtanken); mijlpaal 110 van maatregel 16780 (Verdere modernisering van de one-stop-shops van het openbaar bestuur) in het kader van afdeling 2.2 (Modernisering); mijlpaal 131 van maatregel 16706 (Digitale transformatie van kmo's) in het kader van afdeling 2.3 (Digitalisering van bedrijven); mijlpaal 150 van maatregel 16289 (Strategie voor excellentie in universiteiten & Innovatie) in het kader van afdeling 3.2 (Onderwijs, beroepsonderwijs en -opleiding en vaardigheden); mijlpalen 177 en 178 van maatregel 16919 (Kinderbescherming) in het kader van afdeling 3.4 (Verbetering van de toegang tot effectief en inclusief sociaal beleid); mijlpaal 181 van maatregel 16945 (Oprichting van kinderopvangcentra binnen grote ondernemingen); mijlpaal 187 van maatregel 16688 (De integratie van de vluchtelingenpopulatie op de arbeidsmarkt bevorderen) in het kader van afdeling 3.4 (Verbetering van de toegang tot effectief en inclusief sociaal beleid); mijlpaal 189 van maatregel 16614 (Online kasregisters & POS) in het kader van afdeling 4.1 (Belastingen groeivriendelijker maken en de belastingadministratie en belastinginning verbeteren); mijlpaal 330 van maatregel 16980 (RRP leningfaciliteit) in het kader van afdeling 4.7 (Verbetering van het concurrentievermogen en bevordering van particuliere investeringen en uitvoer). Op grond hiervan heeft Griekenland verzocht de reikwijdte van de bovengenoemde mijlpalen en streefdoelen te wijzigen en/of te beperken. Het uitvoeringsbesluit van de Raad moet dienovereenkomstig worden gewijzigd.
- (18) Griekenland heeft verder verzocht de resterende middelen die vrijkomen door het schrappen van maatregelen op grond van artikel 21 van Verordening (EU) 2021/241 te gebruiken om vier nieuwe maatregelen op te nemen. Dit betreft investeringen die de

seismische preventie verbeteren en de veerkracht van de infrastructuur met betrekking tot natuurrampen vergroten, met mijlpaal 332 van maatregel 16983 (Voorafgaande inspectie van de seismische weerstand van openbare gebouwen) in afdeling 1.4 (Duurzaam gebruik van hulpbronnen, klimaatbestendigheid en milieubescherming); brandbeschermings-, herstel-, anti-overstromings- en anti-erosiemaatregelen die zijn opgenomen in mijlpalen 61, 62 en 63 van maatregel 16849 (Nationaal herbebossingsplan en vlaggenschipinvestering van Parnitha) in afdeling 1.4; steun voor het herstel van het spoor- en wegennet in de gebieden die zijn getroffen door de storm “Daniël”, met mijlpalen 332, 347, 348, 349 en 350 van maatregel 16999 (Herstel van de toegankelijkheid na de verwoestende effecten van de storm “Daniël”); en een fase II voor de investering in slimme bruggen, met mijlpaal 272a van maatregel 16949 (Slimme bruggen) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren).

- (19) Griekenland heeft gevraagd om nieuwe hervormingen op te nemen in vier maatregelen. De nieuwe hervormingen zijn er met name op gericht het tekort aan huisartsen aan te pakken om de volledige uitrol van de hervorming van de eerstelijnsgezondheidszorg te bevorderen, met mijlpalen 335 en 336 van maatregel 16984 (Hervorming van de huisartsenzorg) in het kader van afdeling 3.3 (Verbetering van de veerkracht, toegankelijkheid en duurzaamheid van de gezondheidszorg); de belastinginkomsten en belastingprijkkels te verbeteren door elektronische betalingen te bevorderen en de structuur van de belasting op zelfstandigen te verbeteren, met mijlpalen 337, 338, 339 en 340 van maatregel 16985 (Wijzigingen aan het belastingbeleidskader van Griekenland) in het kader van afdeling 4.1 (Belastingen groeivriendelijker maken en de belastingadministratie en belastinginning verbeteren); en de hervorming van het nationale kadaster te voltooien met de voltooiing van de kadasterkaarten en de volledige overgang naar de nieuwe organisatiestructuur van het Griekse Kadaster, met mijlpalen 341, 342, 343, 344 en 345 van maatregel 16986 (Voltooiing van het nationale kadaster) in het kader van afdeling 4.2 (Modernisering van het openbaar bestuur, onder meer door de uitvoering van overheidsinvesteringen te versnellen, het kader voor overheidsopdrachten te verbeteren, maatregelen voor capaciteitsopbouw te nemen en corruptie te bestrijden). Griekenland heeft ook de reikwijdte van de hervormingen van de financiële sector die al in het plan waren opgenomen en die betrekking hebben op het schuldhandhavingsproces en de secundaire markt voor niet-rendabele leningen, uitgebreid met mijlpalen 244a, 244b, 244c van maatregel 16957 (Versterking van de capaciteit van het financiële stelsel om oude uitdagingen het hoofd te bieden en de reële economie te financieren) in het kader van afdeling 4.4 (Versterking van de financiële sector en kapitaalmarkten).
- (20) De Commissie is van oordeel dat de door Griekenland aangevoerde redenen de actualisering overeenkomstig artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241 en de wijziging op grond van artikel 21, lid 2, van die verordening rechtvaardigen.

Correcties van schrijffouten

- (21) In de tekst van het uitvoeringsbesluit van de Raad zijn 54 schrijffouten vastgesteld die betrekking hebben op 40 mijlpalen/streefdoelen en 41 maatregelen. Het uitvoeringsbesluit van de Raad moet worden gewijzigd ter correctie van schrijffouten die niet de inhoud weerspiegelen van het op 27 april 2021 bij de Commissie ingediende herstel- en veerkrachtplan, zoals overeengekomen tussen de Commissie en Griekenland. Deze schrijffouten hebben betrekking op:

- de beschrijving van maatregel 16879 (Vorbereiding van stedelijke plannen ter uitvoering van de hervorming van het stedelijk beleid), de beschrijving van maatregel 16891 (Vaststelling van nieuwe maritieme ruimtelijke ordening), streefdoelen 23, 24, 25 en 26 van maatregel 16872 (Energierenovatie van woongebouwen) en mijlpaal 38 van maatregel 16873 (Interventies in woonwijken en in het gebouwenbestand) in het kader van afdeling 1.2 (Renovatie);
- mijlpaal 83 en de beschrijving van maatregel 16912 (Bosbrandbestrijdings-, preventie- en reactieapparatuur), mijlpaal 64 en de beschrijving van maatregel 16851 (Bescherming van de biodiversiteit als motor voor duurzame groei) en mijlpalen 68, 72 en 73 van maatregel 16846 (Stedelijke afvalwater- en slibbeheerinfrastructuur) in het kader van afdeling 1.4 (Duurzaam gebruik van hulpbronnen, klimaatbestendigheid en milieubescherming);
- mijlpaal 333 van maatregel 16844 (Overgang naar 5G-technologie, ter bevordering van de ontwikkeling van innovatieve diensten op afstand) in het kader van afdeling 2.1 (Verbinding);
- de beschrijving van maatregel 16810 (CRM voor de overheid), mijlpaal 99 en de beschrijving van maatregel 16929 (Naar klantgerichte diensten van het openbaar bestuur door vereenvoudiging en verbetering van processen, systeemverbetering en naleving van Europese strategieën en beleid), mijlpaal 113 van maatregel 16738 (Centraal documentbeheersysteem), de beschrijving van maatregel 16826 (Programma's voor de verbetering van digitale vaardigheden voor dienstplichtigen), de beschrijving van maatregel 16791 (Digitale transformatie van de Griekse nationale organisatie voor toerisme), mijlpaal 116 van maatregel 16964 (Interoperabiliteitscentrum voor de volgende generatie (KED)), mijlpaal 117 van maatregel 16785 (Toerismeregister e-MHTE), de beschrijving van maatregel 16854 (Slimme steden) en mijlpaal 95a van maatregel 16778 (Digitalisering van archieven en aanverwante diensten) onder afdeling 2.2 (Modernisering);
- de beschrijving van de maatregelen en mijlpalen 141 en 141b van maatregel 16941 (Herstructurering en rebranding van OAED lokale ODA's (KPA2)), de beschrijving van de maatregel en mijlpaal 142a van maatregel 16746 (Hervorming van het passief arbeidsmarktbeleid ter ondersteuning van de overgang naar werk) en mijlpaal 135a van maatregel 16942 (Digitale transformatie van de openbare dienst voor arbeidsvoorziening (OAED)) in het kader van afdeling 3.1 (Bevordering van het scheppen van banen en participatie op de arbeidsmarkt);
- mijlpalen 145, 145a en 145b van maatregel 16794 (Versterking van het leerlingplaatssysteem), mijlpaal 146 en de beschrijving van maatregel 16792 (Arbeidsvaardigheden, omscholing en bijscholing door middel van een hervormd opleidingsmodel (hervorming beroepsonderwijs & opleiding)) en mijlpalen 148a en 148b van maatregel 16676 (Digitale transformatie van het onderwijs) in het kader van afdeling 3.2 (Onderwijs, beroepsonderwijs en -opleiding en vaardigheden);
- de beschrijving van maatregel 16783 (Uitvoering van het nationale programma ter preventie van de volksgezondheid "Spiros Doxiadis" (NPP)), mijlpaal 156 van maatregel 16816 (Hervormingen en versnelling van investeringen in de gezondheidszorg — Clawback verlaging en rationalisering van de uitgaven voor gezondheidszorg), mijlpaal 169 van maatregel 16753 (Oprichting van thuiszorg & thuiszickenhuissystemen), en de titel van groep 14 onder afdeling 3.3 (Verbetering van de veerkracht, toegankelijkheid en duurzaamheid van de gezondheidszorg);

- de beschrijving van de maatregel en mijlpalen 203 en 204 van maatregel 16643 (Codificatie en vereenvoudiging van de belastingwetgeving), mijlpalen 195 en 196 van maatregel 16291 (Digitale transformatie van de Belasting- en Douaneadministratie) in het kader van afdeling 4.1 (Belastingen groeivriendelijker maken en de belastingadministratie en belastinginning verbeteren);
- mijlpaal 213 en beschrijving van de maatregel 16703 (Bestrijding van illegale handel en bescherming van intellectuele eigendom) in het kader van afdeling 4.2 (Modernisering van het openbaar bestuur, onder meer door de uitvoering van overheidsinvesteringen te versnellen, het kader voor overheidsopdrachten te verbeteren, maatregelen voor capaciteitsopbouw te nemen en corruptie te bestrijden);
- mijlpaal 238 en beschrijving van maatregel 16575 (Versnelling van de rechtsbedeling) in het kader van afdeling 4.3 (Verbetering van de efficiëntie van het rechtsstelsel);
- mijlpaal 243 van maatregel 16581 (Versterkt toezicht op de kapitaalmarkt en betrouwbaarheid) in het kader van afdeling 4.4 (Versterking van de financiële sector en kapitaalmarkten);
- mijlpaal 250 en de beschrijving van maatregel 16618 (Fundamenteel & toegepast onderzoek), mijlpaal 252 van maatregel 16971 (Onderzoek — Creëren — Innovatie), mijlpaal 346 van maatregel 16622 (Horizon 2020 “Excellentiekeur”: financiering van toonaangevende innovatieve ondernemingen) en de beschrijving van maatregel 16621 (Extroversie van het Griekse onderzoeks- en innovatie-ecosysteem), in het kader van afdeling 4.5 (Onderzoek en innovatie bevorderen);
- mijlpaal 258 van maatregel 16631 (Verbetering van de verkeersveiligheid), de beschrijving van maatregel 16626 (Economische transformatie in de landbouwsector), mijlpaal 289 van maatregel 16735 (Gebruik van receptvrije kunst, bevordering van de sociale cohesie en benutting van de zilveren economie), de beschrijving van maatregel 16593 (Wijziging van het rechtskader voor het aantrekken van strategische investeringen) en de beschrijving van maatregel 16944 (Masterplan voor de vernieuwing van de Griekse passagiersvloot) in het kader van afdeling 4.6 (Modernisering en verbetering van de veerkracht van belangrijke economische sectoren);
- mijlpaal 318 van maatregel 16591 (Gemak om zaken te doen) in het kader van afdeling 4.7 (Verbetering van het concurrentievermogen en bevordering van particuliere investeringen en uitvoer).
- Deze correcties hebben geen gevolgen voor de uitvoering van de betrokken maatregelen.

Het REPowerEU-hoofdstuk op basis van artikel 21 quater van Verordening (EU) 2021/241

- (22) Het REPowerEU-hoofdstuk bevat zeven nieuwe hervormingen en vier nieuwe investeringen. Een van de nieuwe investeringen omvat twee opgeschaalde subinvesteringen (met betrekking tot renovaties op het gebied van energie-efficiëntie), terwijl een andere investering wordt opgeschaald (met betrekking tot energieopslag).
- (23) Het hoofdstuk bevat een reeks hervormingen om decarbonisatie, hernieuwbare energie en hernieuwbare gassen te bevorderen: 1) een hervorming met betrekking tot de invoering van een wetgevend kader om de productie, de opslag, het vervoer en het gebruik van hernieuwbare waterstof en biomethaan mogelijk te maken en te vergemakkelijken; 2) een hervorming met betrekking tot de vaststelling van een

regelgevend en marktkader voor koolstofafvang-, -gebruik- en -opslagtechnologieën ter bevordering van de decarbonisatie van de Griekse industrie; 3) een hervorming met betrekking tot de optimalisering van het gebruik van land- en maritieme ruimte voor de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, naast de verdere bevordering van het wetgevend kader voor de installatie van windmolenparken op zee; 4) een hervorming om de netwerk- en opslagcapaciteit te vergroten door de stabiliteit en knelpunten van het netwerk aan te pakken, veerkracht te creëren tegen hoge elektriciteitsprijzen, de flexibiliteit van het systeem te vergroten en de integratie van hernieuwbare energiebronnen te bevorderen; 5) de hervorming van het regelgevend kader voor slimme netwerken in Griekenland om de invoering van slimme en digitale technologieën in het distributienetwerk te versnellen en de respons aan de vraagzijde voor de financiële en economische crisis te bevorderen; 6) een hervorming ter bevordering van het delen van energie, waardoor het gebruik van hernieuwbare energiebronnen wordt aangemoedigd door gedecentraliseerde opwekking en gedeeld gebruik van meerdere kleinschalige hernieuwbare energiesystemen mogelijk te maken, waardoor eigen verbruik en gemeenschappen op het gebied van hernieuwbare energie worden gestimuleerd; 7) een hervorming waarbij een routekaart wordt ingevoerd voor innovatieve maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie, met inbegrip van de vaststelling en lancering van nieuwe financiële instrumenten die niet op subsidies zijn gebaseerd.

- (24) Daarnaast bevat het hoofdstuk investeringen in energie-efficiëntie en de bevordering van hernieuwbare energiebronnen voor eigen verbruik, waaronder vijf verschillende subprogramma's, met name in i) de energierenovatie van woongebouwen door de verstrekking van subsidies (opgeschaalde investering); ii) de energierenovatie van niet-residentiële openbare en particuliere gebouwen door de verstrekking van subsidies en leningen met lage rente (opgeschaalde investering); iii) de toename van fotovoltatische systemen voor eigen gebruik in woongebouwen en in de landbouwsector door de verstrekking van subsidies; iv) de bevordering van hernieuwbare energiebronnen in woongebouwen door de financiering van de installatie van nieuwe hernieuwbare systemen voor de productie van warm water; en v) de verbetering van de energie-efficiëntie in gemeentelijke water- en rioolbedrijven door de vervanging van de bestaande elektromechanische apparatuur in de putten door nieuwe en energie-efficiëntere apparatuur. Een andere investering is gericht op het vergroten van de installatie van energieopslagsystemen voor extra penetratie van hernieuwbare energiebronnen en is een opschaling van een huidige maatregel onder het Griekse herstel- en veerkrachtplan (16926). Ten slotte zal een reeks proefprojecten voor de productie van biomethaan en hernieuwbare waterstof en de bevordering van technologieën voor afvang, gebruik en opslag van koolstof in sectoren die moeilijk te verduurzamen zijn, worden opgezet om het koolstofarm maken van de industrie te stimuleren.
- (25) Het REPowerEU-hoofdstuk omvat acties die energiearmoede moeten helpen bestrijden. In het bijzonder wordt verwacht dat de hervorming van het delen van energie zal leiden tot een reeks beleidsinstrumenten om collectief eigen verbruik, het delen van energie en gemeenschappen op het gebied van hernieuwbare energie te bevorderen, wat naar verwachting zal resulteren in lagere energiekosten voor energiearme huishoudens. Daarnaast is de hervorming van de energie-efficiëntiemaatregelen onder andere gericht op het vaststellen van een gerichte aanpak (met inbegrip van het ontwerp van beleidsprogramma's) voor grotere energiebesparingen voor energiearme huishoudens en kwetsbare sociale groepen. Verder is de investering in energie-efficiënte renovaties specifiek gericht op

huishoudens met een lager inkomen, zoals het geval was met de vergelijkbare maatregel die deel uitmaakte van het oorspronkelijke plan.

- (26) De Commissie heeft het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk beoordeeld aan de hand van de criteria van artikel 19, lid 3, van Verordening (EU) 2021/241.

Evenwichtige respons die bijdraagt tot de zes pijlers

- (27) In overeenstemming met artikel 19, lid 3, punt a), van en criterium 2.1 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 vormt het herstel- en veerkrachtplan, inclusief het REPowerEU-hoofdstuk, in hoge mate (score A) een alomvattende en voldoende evenwichtige respons op de economische en sociale situatie en draagt het zodoende bij tot elk van de zes in artikel 3 van die verordening bedoelde pijlers, daarbij rekening houdend met de specifieke uitdagingen van en de financiële toewijzing aan de betrokken lidstaat.
- (28) De wijziging van het plan, samen met het REPowerEU-hoofdstuk, heeft wezenlijke gevolgen voor en leidt tot verbetering van de beoordeling van de bijdrage van het herstel- en veerkrachtplan tot de groene transitie (eerste pijler). De maatregelen in het REPowerEU-hoofdstuk zijn grotendeels gericht op de doelstellingen van het REPowerEU-plan, namelijk energiebesparing, de productie van schone energie en de diversificatie van de energievoorziening. Ze zullen naar verwachting tevens bijdragen tot de groene transitie en tot slimme, duurzame en inclusieve groei. Voor de andere pijlers geldt dat de aard en omvang van de voorgestelde wijzigingen in het herstel- en veerkrachtplan geen gevolgen hebben voor de vorige algemene beoordeling.
- (29) Hoewel het intrekken van de maatregelen met betrekking tot de ontwikkeling van onderzeese glasvezelkabels en de 5G-netwerken de bijdrage van het herstel- en veerkrachtplan tot de digitale transformatie (tweede pijler) vermindert, blijft de bijdrage van het pakket tot de pijler substantieel. Het gewijzigde plan zal naar verwachting ook de pijler gezondheid en economische, sociale en institutionele veerkracht van het land verder versterken (vijfde pijler). Wat de eerste pijler betreft, bevat het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan extra maatregelen om groene uitdagingen aan te pakken, namelijk maatregelen tegen erosie en bescherming tegen overstromingen. Deze maatregelen zijn na de natuurrampen in 2023 vervroegd. De aanzienlijke uitbreiding van de reikwijdte van de leningsfaciliteit onder de herstel- en veerkrachtfaciliteit zal naar verwachting particuliere investeringen ondersteunen die voornamelijk verband houden met de eerste twee pijlers, namelijk groene transitie en digitale transformatie. Naar verwachting zal dit echter ook bijdragen tot het vergroten van de exportcapaciteit, schaalvoordelen en onderzoek en innovatie.

Aanpakken van alle of een significant deel van de in de landspecifieke aanbevelingen vastgestelde uitdagingen

- (30) In overeenstemming met artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.2 van bijlage V daarbij, zal het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk naar verwachting bijdragen tot een doeltreffende aanpak van alle of een significant deel van de uitdagingen (score A) die zijn vastgesteld in de relevante landspecifieke aanbevelingen aan Griekenland, met inbegrip van begrotingsaspecten daarvan en de aanbevelingen overeenkomstig artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011, of uitdagingen die zijn vastgesteld in andere relevante documenten die de Commissie in het kader van het Europees Semester officieel heeft goedgekeurd.

- (31) In het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan wordt met name rekening gehouden met de landspecifieke aanbevelingen die formeel zijn vastgesteld door de Raad voorafgaand aan de beoordeling van het gewijzigde plan door de Commissie. Aangezien de omvang van het plan is toegenomen na een aanvullend verzoek om leningen, die niet uitsluitend voor REPower-doelstellingen zullen worden gebruikt, zijn alle structurele aanbevelingen voor 2022 en 2023 in de algemene beoordeling in aanmerking genomen.
- (32) Na de vooruitgang te hebben beoordeeld die is geboekt bij de uitvoering van alle relevante landenspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees semester van 2023, stelt de Commissie vast dat er aanzienlijke vooruitgang is geboekt met betrekking tot de aanbeveling inzake het voltooien van uitstaande hervormingen die onder verscherpt toezicht zijn uitgevoerd (LSA 2.3 2022). Met name is, zoals vermeld in het eerste opvolgverslag na het programma dat op 22 november 2022 door de Commissie is goedgekeurd, geoordeeld dat Griekenland op verschillende gebieden uitvoering heeft gegeven aan de specifieke hervormingsverbintenissen die tussen de Europese instellingen en de Griekse autoriteiten zijn overeengekomen en die in november 2022 moesten zijn voltooid. Er werd ook vooruitgang geboekt met de kadasterkaarten, waarbij werd erkend dat er nog meer inspanningen nodig waren om dit te voltooien. Verder is ook aanzienlijke vooruitgang geboekt met de uitbreiding van de overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie (herstel- en veerkrachtplan 1.2 2022) en met het voeren van een begrotingsbeleid dat gericht is op het bereiken van voorzichtige begrotingssituaties op de middellange termijn en het waarborgen van een geloofwaardige en geleidelijke schuldafbouw en budgettaire houdbaarheid op de middellange termijn (LSA 1.3 2022).
- (33) Het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan omvat een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die bijdragen tot een doeltreffende aanpak van alle of een significant deel van de economische en sociale uitdagingen die zijn beschreven in de landspecifieke aanbevelingen die de Raad in het kader van het Europees semester tot Griekenland heeft gericht, met name op het gebied van het belastingbeleid en de belastingdienst, het openbaar bestuur en de financiële sector (LSA 1.6-1.10 2023 en LSA 1.4-1.6 2022), de gezondheidssector en het kadaster (LSA 3.1-3.2 2023 en LSA 2.3 en LSA 3 2022), en de energiesector (LSA 4.1-4.6 2023 en LSA 4.1-4.6 2023).
- (34) Het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan omvat een nieuwe hervorming van het belastingbeleid en zal de maatregelen met betrekking tot de financiële sector versterken. In het kader van afdeling 4.6 heeft Griekenland een nieuwe hervormingsmaatregel opgenomen om het belastingkader transparanter te maken en het gebruik van elektronische betalingen te stimuleren om belastingontduiking tegen te gaan. Specifieke acties omvatten wettelijke bepalingen om de structuur van de belasting op zelfstandigen te verbeteren, de vervanging van zegelrecht door een eenvoudiger digitale belasting en een belangrijke uitbreiding van de verplichte aanvaarding van directe elektronische betalingen in de detailhandel. Verwacht wordt dat deze nieuwe hervormingsmaatregel zal bijdragen tot de duurzaamheid van de Griekse overheidsfinanciën op de lange termijn. In het kader van afdeling 4.4 heeft Griekenland de reikwijdte van de reeds in het plan opgenomen hervormingen van de financiële sector uitgebreid tot het schuldhandhavingsproces en de secundaire markt voor niet-rendabele leningen. Deze nieuwe en aangescherpte maatregelen zullen naar verwachting bijdragen tot het voldoen aan de gerelateerde subonderdelen onder LSA 1.6, 1.7, 1.8 en 1.10 2023 en LSA 1.5 2022.

- (35) Het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan omvat ook de voltooiing van de hervorming van het kadaster en nieuwe maatregelen op het gebied van gezondheidszorg. Verwacht wordt dat de voltooiing van het nationale kadaster (onderdeel van afdeling 4.2), een langlopend project, het Griekse ondernemingsklimaat verder zal verbeteren door de efficiëntie te vergroten en de rechtszekerheid te versterken. Met name de acties om de kaarten van het kadaster te voltooien en de overgang naar het nieuwe “Hellenic Cadastre Agency” zullen naar verwachting bijdragen tot de aanpak van LSA 3.2 2023 en LSA 2.3 2022. Griekenland heeft ook een nieuwe hervorming van huisartsen voorgesteld (onderdeel van afdeling 3.3), die naar verwachting zal bijdragen tot de aanpak van LSA 3.1 2023 en LSA 3.1 2022. De nieuwe hervorming omvat acties die gericht zijn op het verhogen van het aantal inschrijvingen van huisartsen en internisten om een volledige dekking van de bevolking en bevolkingsregistratie te bereiken.
- (36) Het hoofdstuk over REPowerEU introduceert nieuwe maatregelen die bijdragen tot het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen (LSA 4 2023 en LSA 4 2022). Nieuwe hervormingsmaatregelen zijn gericht op een verdere uitbreiding van het gebruik van hernieuwbare energie door het voltooien van het wettelijke kader voor windmolenparken op zee en het opzetten van nieuwe wettelijke kaders voor de productie van hernieuwbare waterstof en biomethaan. Nieuwe investeringsmaatregelen ondersteunen de toename van opslagcapaciteit en de gedecentraliseerde opwekking van hernieuwbare energie. Verder wordt extra steun verleend om de energie-efficiëntie van huishoudens te verbeteren, waaronder gerichte steun voor energiearme huishoudens en de particuliere sector.
- (37) Door de bovengenoemde uitdagingen aan te pakken, zal het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan naar verwachting ook bijdragen tot het corrigeren van de onevenwichtigheden die Griekenland ervaart, zoals vastgesteld in de aanbevelingen op grond van artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 in de periode 2019-2023, met name wat betreft de hoge overheidsschuld en een groot aantal niet-renderende leningen in een context van hoge werkloosheid, alsook een verslechterde externe positie.

Bijdrage tot het groeipotentieel, het scheppen van banen en de economische, sociale en institutionele veerkracht

- (38) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt c), van en criterium 2.3 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zal het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk naar verwachting een hoge impact (score A) hebben op de versterking van het groeipotentieel, op het scheppen van banen en op de economische, sociale en institutionele veerkracht van Griekenland, waarmee wordt bijgedragen tot de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten, onder meer door de bevordering van beleid inzake kinderen en jongeren, en op het verzachten van de economische en sociale gevolgen van de COVID-19-crisis, waardoor de economische, sociale en territoriale cohesie en de convergentie binnen de Unie worden bevorderd.
- (39) Het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk blijft bijdragen tot de sociale cohesie. Het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan bevat belangrijke maatregelen om al lang bestaande sociale problemen aan te pakken, zoals de slechte toegankelijkheid van de gezondheidszorg, de nog steeds hoge werkloosheid en de energiearmoede. Een nieuwe hervorming van de eerstelijnsgezondheidszorg (huisartsen) zal naar verwachting de toegang tot gezondheidszorg verbeteren, ongelijkheden verminderen en ziektepreventie

bevorderen. In het kader van het hoofdstuk over REPowerEU zullen de energierenovaties van woongebouwen en de grootschalige investeringen in hernieuwbare energiebronnen en energieopslagcapaciteit naar verwachting de economische groei en werkgelegenheid in een breed scala van economische sectoren en activiteiten ondersteunen en tegelijkertijd de energiearmoede helpen bestrijden. Een nieuwe investering in de voorafgaande inspectie van de seismische weerstand van scholen, universiteiten, ziekenhuizen, politiebureaus en brandweerkazernes zal naar verwachting het crisisbeheer en de risicobeperking verbeteren en de economische en sociale veerkracht vergroten. De hervorming van het Griekse kadaster zal naar verwachting een positief economisch en sociaal effect hebben door te zorgen voor duidelijke eigendomsrechten en titels en een efficiënt kadastersysteem. Hierdoor worden economische activiteiten in verband met onroerendgoedtransacties vergemakkelijkt en particuliere investeringen bevorderd.

- (40) Verwacht wordt dat de uitbreiding van de reikwijdte van de leningfaciliteit onder het herstel- en veerkrachtplan de groei en werkgelegenheid zal stimuleren door de financiering van langlopende particuliere investeringen in onder andere de groene en digitale transitie.
- (41) Deze maatregelen zullen naar verwachting bijdragen tot de verwezenlijking van het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten, dat op 7 mei 2021 tijdens de top van Porto werd goedgekeurd, en naar verwachting ook bijdragen tot het verbeteren van de niveaus van de indicatoren van het sociale scorebord.

Geen ernstige afbreuk doen

- (42) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt d), van en criterium 2.4 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zal het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk naar verwachting waarborgen dat geen enkele erin opgenomen maatregel (score A) voor de uitvoering van hervormingen en investeringsprojecten ernstige afbreuk doet aan milieudoelstellingen in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad⁵ (het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”).
- (43) In het gewijzigde plan, met inbegrip van de nieuwe component 19 (REPowerEU-hoofdstuk), is de naleving van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” beoordeeld aan de hand van de methode die is uiteengezet in de technische richtsnoeren van de Commissie over de toepassing van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in het kader van de verordening betreffende de herstel- en veerkrachtfaciliteit (2021/C58/01). Voor geen van de maatregelen in het REPowerEU-hoofdstuk was een afwijking van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vereist. De beoordeling is systematisch uitgevoerd voor elke gewijzigde hervorming en investering volgens een tweestappenaanpak. De conclusie van de beoordeling is dat er voor geen van de gewijzigde maatregelen een risico op ernstige afbreuk bestaat, ofwel, indien een risico is vastgesteld, een gedetailleerde beoordeling is uitgevoerd waaruit blijkt dat er geen sprake is van ernstige afbreuk. Griekenland verstrekke een gedetailleerde beoordeling voor de nieuwe maatregelen met betrekking tot koolstofafvang, hernieuwbare waterstof en biomethaan. Waar nodig zijn de vereisten van de beoordeling “geen ernstige afbreuk doen” vastgelegd in het ontwerp van een maatregel en gespecificeerd

⁵ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13).

in een mijlpaal of streefdoel van deze maatregel. In het geval van waterstof werden bijvoorbeeld specifieke waarborgen opgenomen met betrekking tot de te financieren productietypen, samen met een specifieke verwijzing naar het feit dat waterstof “hernieuwbaar” moet zijn en biomethaan “duurzaam”, en in overeenstemming met de richtlijn energie uit hernieuwbare bronnen en de gedelegeerde handelingen daarvan (2018/2001/EU)⁶. Wat betreft de investeringen voor de bevordering van technologieën voor afvang, gebruik en opslag van CO₂ om het koolstofarm maken van de industrie te stimuleren, is in specifieke voorzorgsmaatregelen voorzien om de naleving van de technische richtsnoeren in het kader van “geen ernstige afbreuk doen” en het toepasselijke EU-recht te waarborgen, met betrekking tot de bouw van de vervoersinfrastructuur. Wat de oorsprong van het afgevangen en getransporteerde CO₂ betreft, moet dit in overeenstemming zijn met de vereisten van “geen ernstige afbreuk doen” die CO₂ uitsluiten dat afkomstig is van het gebruik van fossiele brandstoffen of vervuilers buiten de ETS-benchmark, om ervoor te zorgen dat fossiele brandstoffen geen steun krijgen. Op basis van de verstrekte informatie kan worden geconcludeerd dat het plan er naar verwachting voor zal zorgen dat geen enkele maatregel ernstige afbreuk doet aan milieudoelstellingen in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852.

Bijdrage tot de REPowerEU-doelstellingen

- (44) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt d bis), van en criterium 2.12 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zal het REPowerEU-hoofdstuk naar verwachting daadwerkelijk en in hoge mate (score A) bijdragen tot energiezekerheid, de diversificatie van de energievoorziening van de Unie, een toename van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en van de energie-efficiëntie, een verhoging van de opslagcapaciteit voor energie of tot de noodzakelijke vermindering van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen vóór 2030.
- (45) De in het hoofdstuk opgenomen maatregelen zijn gericht op het verhogen van de energie-efficiëntie van Griekenland, de decarbonisatie van de Griekse industrie, het verhogen van de productie van biomethaan en van hernieuwbare waterstof, alsmede het versnellen van de inzet van hernieuwbare energie (artikel 21 quater, lid 3, punt b)), het aanpakken van energiearmoede (artikel 21 quater, lid 3, punt c)), het stimuleren van de vermindering van de vraag naar energie (artikel 21 quater, lid 3, punt d)) en het aanpakken van interne en grensoverschrijdende knelpunten bij de transmissie en distributie van energie, het ondersteunen van de opslag van elektriciteit en het versnellen van de integratie van hernieuwbare energiebronnen (artikel 21 quater, lid 3, punt e)).
- (46) Met betrekking tot de doelstellingen van artikel 21 quater, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 betreffende energie-efficiëntie omvatten de voorgestelde maatregelen: i) een reeks energie-efficiëntie-investeringen die gericht zijn op het opschalen van de bestaande renovatieprogramma's in het kader van het Griekse herstel- en veerkrachtplan en op het bevorderen van energie-efficiëntieacties in gemeentelijke water- en rioolwaterbedrijven, samen met de installatie van zonneboilers in woongebouwen en van fotovoltaïsche zonne-energie voor eigen verbruik en gebruik in de landbouwsector; en ii) een hervorming om een routekaart op

---

⁶ Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (herschikking), PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82.

te stellen voor innovatieve energie-efficiëntie-interventies en de identificatie van nieuwe financiële instrumenten voor dit doel. Met betrekking tot de bevordering van de decarbonisatie van de industrie en de productie van biomethaan en hernieuwbare waterstof stelt Griekenland voor i) een regelgevings- en marktkader voor technologieën op het gebied van afvang, gebruik en opslag van koolstof op te zetten; ii) een kader voor vergunningen en steunregelingen voor biomethaan en hernieuwbare waterstof te ontwikkelen; iii) te investeren in proefprojecten voor de productie van biomethaan en hernieuwbare waterstof; en iv) technologieën voor afvang, gebruik en opslag van koolstof te bevorderen. Ten slotte omvat het hoofdstuk met betrekking tot de inzet van hernieuwbare energiebronnen: i) de schaalvergroting van een investering om de opslagcapaciteit voor elektriciteit in Griekenland te vergroten, waardoor naar verwachting het potentieel aan hernieuwbare energie in het hele land zal kunnen toenemen; ii) een hervorming om het gebruik van land en zee voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie te optimaliseren en het wetgevingskader voor offshore windenergie te voltooien, waarmee al een begin is gemaakt in het Griekse herstel- en veerkrachtplan; iii) een hervorming om de netwerk- en opslagcapaciteit in Griekenland te bevorderen; iv) een hervorming voor de bevordering van technologieën en praktijken voor smart grids op de Griekse elektriciteitsmarkt; en v) een hervorming die gericht is op de ontwikkeling van een completer wetgevingskader en het opzetten van verschillende beleidsinstrumenten om het delen van energie, collectief eigen verbruik en gemeenschappen voor hernieuwbare energie te bevorderen.

- (47) Energiearmoede wordt overeenkomstig artikel 21 quater, lid 3, punt c), van Verordening (EU) 2021/241 aangepakt via twee nieuwe hervormingen en de opschaling van investeringen in energie-efficiëntie in woongebouwen. Griekenland heeft een reeks beleidsinstrumenten geïntroduceerd om collectief eigen verbruik, het delen van energie en gemeenschappen voor hernieuwbare energie te bevorderen. Dit zal naar verwachting een groter gebruik van productie, consumptie en deling van gedecentraliseerde hernieuwbare energie stimuleren. Daarnaast is de hervorming van de energie-efficiëntiemaatregelen onder andere gericht op het vaststellen van een gerichte aanpak (met inbegrip van het ontwerp van beleidsprogramma's) voor grotere energiebesparingen voor energiearme huishoudens en kwetsbare sociale groepen. Tot slot moet een deel van de interventies op het gebied van energie-efficiëntie gericht zijn op renovaties voor huishoudens met een lager inkomen, zoals het geval was voor het eerste energierenovatieprogramma in het plan.
- (48) Het verminderen van de energievraag moet worden gerealiseerd door middel van de bovengenoemde investeringen in energie-efficiëntie die gericht zijn op de verbetering van de energieprestaties in woongebouwen. Dit moet leiden tot een significante vermindering van de vraag naar energie voor verwarming, koeling en sanitair warm water. De investering in gemeentelijke water- en rioolvoorzieningen zal naar verwachting ook bijdragen tot de doelstelling in kwestie. Tot slot wordt verwacht dat de bovenvermelde hervorming, die tot doel heeft een stappenplan voor energie-efficiëntiemaatregelen op te stellen, zal helpen bij het opstellen van toekomstige nationale energie-efficiëntieprogramma's die niet uitsluitend op niet-terugbetaalbare steun moeten vertrouwen, en zo zal bijdragen tot verdere potentiële energiebesparingen.
- (49) Het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan omvat ook maatregelen die gericht zijn op het verbeteren van de elektriciteitsopslag, overeenkomstig artikel 4 quater, lid 3, punt e), van Verordening (EU) 2021/241. Het REPowerEU-hoofdstuk omvat de opschaling van een investering om de energieopslagcapaciteit in Griekenland te

vergroten. Er is ook een hervorming opgenomen om investeringen in het elektriciteitsnet te bevorderen en te vergemakkelijken en om de opslagcapaciteit te vergroten.

- (50) Alle bovengenoemde maatregelen zullen naar verwachting bijdragen tot de REPowerEU-doelstellingen samen en in aanvulling met een aantal andere hervormingen en investeringen in het kader van het herstel- en veerkrachtplan, voornamelijk in het kader van afdelingen 1.1-1.3, evenals in het kader van andere nationale initiatieven of door de EU gefinancierde programma's, zoals programma's die medegefinancierd worden door het cohesiebeleid en de fondsen voor een rechtvaardige transitie (bv. Revitalisering van de rechtvaardige overgangsgebieden).
- (51) Daarom zal het REPowerEU-hoofdstuk naar verwachting effectief in grote mate (score A) bijdragen tot de doelstelling. Het zal immers naar verwachting gericht zijn op investeringen en hervormingen die meer dan één REPowerEU-doelstelling willen aanpakken.

Maatregelen met een grensoverschrijdende of meerlandendimensie of een soortgelijk effect

- (52) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt d ter), van en criterium 2.13 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 wordt verwacht dat de in het REPowerEU-hoofdstuk opgenomen maatregelen in hoge mate (score A) een grensoverschrijdende of meerlandendimensie dan wel een grensoverschrijdend of meerlandeneffect zullen hebben.
- (53) Alle maatregelen in het REPowerEU-hoofdstuk hebben een grensoverschrijdende of meerlandendimensie of een soortgelijk effect. De maatregelen in het REPowerEU-hoofdstuk zullen naar verwachting rechtstreeks bijdragen tot de integratie van hernieuwbare energiebronnen en de vermindering van de vraag naar energie. Bijgevolg dragen ze bij tot het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, het opbouwen van flexibiliteit in het energiebeheer en het veiligstellen van de energievoorziening in de Unie als geheel. Daarom kunnen ze worden beschouwd als maatregelen met een positief grensoverschrijdend effect in overeenstemming met de richtsnoeren van de Commissie in het kader van REPowerEU.
- (54) De totale kosten van de maatregelen met een grensoverschrijdende of meerlandendimensie of soortgelijk effect bedragen 795 000 000 EUR, wat overeenkomt met 100 % van de geraamde kosten van het REPowerEU-hoofdstuk.
- (55) De maatregelen in het REPowerEU-hoofdstuk zullen naar verwachting de opwekking van hernieuwbare energie stimuleren en zo bijdragen tot de uitvoer van schone energie naar andere delen van de Unie. Ook de maatregelen om de energie-efficiëntie te verhogen en de industrie koolstofarm te maken, zullen naar verwachting bijdragen tot de inspanningen van de Unie om de economie koolstofarm te maken. Deze zullen naar verwachting bijdragen tot het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en tot het verlagen van de vraag naar energie. Daarom worden ze geacht een positief grensoverschrijdend effect te hebben.

Bijdrage tot de groene transitie, met inbegrip van biodiversiteit

- (56) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt e), van en criterium 2.5 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 bevat het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk maatregelen die in hoge mate (score A) bijdragen tot de groene transitie, met inbegrip van biodiversiteit, of tot het aanpakken van de daaruit voortvloeiende uitdagingen. De maatregelen ter ondersteuning van de

klimaatdoelstellingen vertegenwoordigen 38,1 % van de totale toewijzing voor het herstel- en veerkrachtplan en 78,1 % van de totale geraamde kosten van maatregelen in het REPowerEU-hoofdstuk, berekend volgens de in bijlage VI bij die verordening beschreven methode. Overeenkomstig artikel 17 van Verordening (EU) 2021/241 strookt het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk met de informatie in het nationale energie- en klimaatplan voor de periode 2021-2030.

- (57) Het gewijzigde plan handhaaft maatregelen ter ondersteuning van de groene transitie die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen voor 2030-2050 en de doelstelling van een klimaatneutrale EU tegen 2050, alsook tot het bevorderen van de biodiversiteit. Zo is de ambitie van de herbebossings- en herstelmaatregel in het Griekse herstel- en veerkrachtplan (16849) aanzienlijk verhoogd.
- (58) Naast de maatregelen in het oorspronkelijke herstel- en veerkrachtplan zorgen de maatregelen in het REPowerEU-hoofdstuk van Griekenland voor een aanzienlijke vermindering van de broeikasgasintensiteit van de in Griekenland gebruikte energie en dragen zij bij tot de verwezenlijking van de doelstellingen voor 2030-2050 en de doelstelling van de Unie om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn; zij leveren dus een positieve bijdrage tot de groene transitie. Hervormingen en investeringen in dit hoofdstuk zijn gericht op het stimuleren van energiebesparende maatregelen, het diversifiëren van de energievoorziening en het versnellen van de inzet van hernieuwbare energiebronnen, waaronder het opzetten van beleidsinstrumenten om het delen van energie, collectief eigen verbruik en gemeenschappen voor hernieuwbare energie te bevorderen. Verder omvatten de REPowerEU-maatregelen investeringen ter versterking van de opslagcapaciteit voor elektriciteit en een hervorming ter bevordering van technologieën en praktijken voor smart grids op de Griekse elektriciteitsmarkt. Al deze maatregelen dragen positief bij tot de groene transitie in Griekenland door de vraag naar energie te verminderen, energie-efficiëntie te bevorderen en de overgang van energiebronnen met een hoge uitstoot naar hernieuwbare energiebronnen te versnellen.

Bijdrage tot de digitale transitie

- (59) In overeenstemming met artikel 19, lid 3, punt f), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.6 van bijlage V daarbij bevat het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan maatregelen die in hoge mate bijdragen tot de digitale transitie of die helpen het hoofd te bieden aan de uit die transitie voortvloeiende uitdagingen. De maatregelen ter ondersteuning van de doelstellingen inzake digitalisering zijn goed voor 22,1 % van de totale toewijzing voor het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan, berekend volgens de in bijlage VII bij die verordening beschreven methode.
- (60) De maatregelen in het gewijzigde plan blijven bijdragen tot de digitale transitie of helpen de daarmee samenhangende uitdagingen aan te pakken en pakken de tekortkomingen van Griekenland op digitaal gebied, zoals vastgesteld in de Digital Economy and Society Index (DESI), goed aan. In het gewijzigde plan worden de uitdagingen waar Griekenland mee kampt op het gebied van de digitale transitie, met betrekking tot connectiviteit, digitale overheidsdiensten, menselijk kapitaal en digitale vaardigheden, digitalisering van bedrijven en de invoering van geavanceerde digitale technologie nog steeds aanzienlijk aangepakt.

Blijvende effecten

- (61) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt g), van en criterium 2.7 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zal het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk naar verwachting in hoge mate (score A) een blijvend effect sorteren voor Griekenland.
- (62) De nieuwe en gewijzigde maatregelen in het gewijzigde plan vormen een aanvulling op de maatregelen in het oorspronkelijke herstel- en veerkrachtplan en zullen naar verwachting een blijvend structureel effect hebben, onder andere door de werking van de Griekse instellingen te verbeteren en de veerkracht te vergroten.
- (63) De nieuw toegevoegde hervormingen zijn gericht op het aanpakken van het tekort aan huisartsen om de volledige uitrol van de hervorming van de eerstelijnsgezondheidszorg te bevorderen, op het verbeteren van belastinginkomsten en -prijken en op het voltooiën van de hervorming van het kadaster. Dit zijn hervormingen van structurele aard die het bestuur en de instellingen van Griekenland versterken. Verder wordt verwacht dat de opname van een nieuw REPowerEU-hoofdstuk een positief langetermijneffect zal hebben door de groene transitie te versnellen en de energiezekerheid te waarborgen.
- (64) Nieuwe investeringen zijn gericht op betere bescherming in geval van aardbevingen en de veerkracht van infrastructuur na natuurrampen. Ze bieden tevens ondersteuning voor herstel en herbebossing, waardoor wordt bijgedragen tot ecologische duurzaamheid op de lange termijn. Er wordt verwacht dat maatregelen gericht op energie-efficiëntie en steun voor de renovatie van woningen een bredere sociale impact zullen hebben. Bovendien wordt verwacht dat de aanzienlijke uitbreiding van het toepassingsgebied van de leenfaciliteit de investeringen aanzienlijk zal doen toenemen, met een positief en blijvend effect op de vraag en de productie op de lange termijn.

Monitoring en uitvoering

- (65) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt h), van en criterium 2.8 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 zijn de regelingen die worden voorgesteld in het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk passend (score A) om te zorgen voor de doeltreffende monitoring en uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het beoogde tijdschema en de beoogde mijlpalen en streefdoelen alsmede de bijbehorende indicatoren.
- (66) De aard en de omvang van de voorgestelde wijzigingen in het herstel- en veerkrachtplan van Griekenland hebben geen gevolgen voor de vorige beoordeling van de doeltreffende monitoring en uitvoering van het plan. Het agentschap voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit blijft de structuur die binnen Griekenland belast is met de monitoring en uitvoering van het plan. Met betrekking tot het REPowerEU-hoofdstuk is het Ministerie van Milieu en Energie aangewezen als het bevoegde ministerie om toe te zien op de uitvoering van de nieuwe maatregelen. De mijlpalen en streefdoelen bij de gewijzigde en nieuwe maatregelen, waaronder die in het REPowerEU-hoofdstuk, zijn duidelijk en realistisch en de voorgestelde indicatoren voor die mijlpalen en streefdoelen zijn relevant, acceptabel en robuust. De mijlpalen en streefdoelen zijn ook relevant voor reeds voltooide maatregelen die in aanmerking komen uit hoofde van artikel 17, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241. Om een betalingsverzoek te kunnen rechtvaardigen, moeten deze mijlpalen en streefdoelen in de loop van de tijd op bevredigende wijze worden bereikt.

Kosten

- (67) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt i), van en criterium 2.9 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 is de in het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk verstrekte motivering van het bedrag van de geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan in redelijke mate (score B) redelijk en aannemelijk, in overeenstemming met het kostenefficiëntiebeginsel, en staan de kosten in verhouding tot de verwachte nationale economische en sociale gevolgen.
- (68) De door Griekenland verstrekte motivering van het bedrag van de geraamde kosten van het oorspronkelijke herstel- en veerkrachtplan was in redelijke mate redelijk, aannemelijk, in overeenstemming met het kostenefficiëntiebeginsel en stond in verhouding tot de verwachte nationale economische en sociale gevolgen voor de economie. Griekenland heeft voldoende informatie en bewijsmateriaal verstrekt waaruit blijkt dat de geraamde kosten niet werden gedekt door bestaande of geplande financiering van de Unie. Het nationale comité voor de productiviteit van Griekenland heeft de kostenramingen bekrachtigd. In een beperkt aantal gevallen konden de kostenramingen echter niet voldoende worden onderbouwd. Over het algemeen rechtvaardigt dit een score B op grond van het beoordelingscriterium van artikel 19, lid 3, punt i), van Verordening (EU) 2021/241.
- (69) Er werd een gedetailleerde uitsplitsing van de geschatte kosten per maatregel gegeven. De kostenberekeningsmethode varieerde per maatregel en de bottom-up benadering kwam het meest voor. Voor de meeste maatregelen worden de kosten als redelijk, aannemelijk, kostenefficiënt en evenredig beoordeeld. Het bedrag van de geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan staat ook in verhouding tot de verwachte sociale en economische effecten van de in het plan opgenomen beoogde maatregelen, en de rechtvaardiging die voor de kostenanalyse is gegeven, volstaat over het algemeen. Voor een beperkt aantal kostenbeoordelingen overschreden de geschatte kosten in gemiddelde mate de kosten van vergelijkbare projecten. De kostenbeoordeling werd nagekeken door een externe consultant en gevalideerd door het nationale comité voor de productiviteit van Griekenland. Tot slot stroken de geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan met het kostenefficiëntiebeginsel en staan zij in verhouding tot de verwachte nationale economische en sociale gevolgen.

Bescherming van de financiële belangen van de Unie

- (70) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt j), van en criterium 2.10 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 werden de in het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk voorgestelde regelingen als passend (score A) beoordeeld om corruptie, fraude en belangenconflicten bij het gebruik van de financiële middelen die afkomstig zijn van de faciliteit te voorkomen, op te sporen en recht te zetten, waaronder regelingen die gericht zijn op het voorkomen van dubbele financiering van de faciliteit en andere Unieprogramma's. Dit laat de toepassing onverlet van andere instrumenten om de naleving van het Unierecht te bevorderen en te handhaven, onder meer voor het voorkomen, opsporen en rechtzetten van corruptie, fraude en belangenconflicten, en het beschermen van de begroting van

de Unie overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad⁷.

- (71) In de oorspronkelijke beoordeling werden de in het herstel- en veerkrachtplan beschreven regelingen om corruptie, fraude en belangenconflicten bij het gebruik van de krachtens die verordening verstrekte middelen te voorkomen, op te sporen en te corrigeren, als adequaat beoordeeld (score A).
- (72) Het beheers- en controlesysteem in het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan bevat robuuste processen en structuren, waarbij de rollen en verantwoordelijkheden duidelijk zijn gedefinieerd en de relevante controlefuncties naar behoren zijn gescheiden voor het uitvoeren van interne controletaken. Het agentschap dat de herstel- en veerkrachtfaciliteit coördineert, houdt toezicht op de voortgang en controleert of de mijlpalen en streefdoelen zijn bereikt. In de organisatiestructuur werden de nodige wettelijke regelingen getroffen voor de oprichting van een speciale eenheid binnen het directoraat-generaal audits van medegefinancierde programma's, onder het financiële auditcomité (EDEL). Het mandaat van EDEL⁸ om de maatregelen uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit te controleren, werd opgenomen in een specifieke nationale wet over de herstel- en veerkrachtfaciliteit en er werden extra specifieke personeelsfuncties gecreëerd. Het beheers- en controlesysteem bevat procedures om de naleving van het toepasselijke recht van de Unie en de lidstaten te waarborgen, een adequaat controleniveau te garanderen om corruptie, fraude en belangenconflicten bij het gebruik van de middelen uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit te voorkomen, op te sporen en te corrigeren en dubbele financiering uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere programma's van de Unie te vermijden. Tot slot zorgt het beheers- en controlesysteem van Griekenland ervoor dat de gegevens over de eindontvangers, zoals vastgelegd in het herstel- en veerkrachtplan, adequaat zijn en veilig worden opgeslagen in het beheersinformatiesysteem van het herstel- en veerkrachtplan, waardoor de inspanningen om misbruik van de door het herstel- en veerkrachtplan verstrekte middelen te voorkomen, worden versterkt.

Coherentie van het herstel- en veerkrachtplan

- (73) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt k), van en criterium 2.11 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 bevat het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk in hoge mate (score A) maatregelen voor de uitvoering van projecten voor hervormingen en overheidsinvesteringen die coherente acties vormen.
- (74) De hervormingen en investeringen in elke component van het gewijzigde plan zijn nog altijd consistent en versterken elkaar, en tussen componenten is sprake van synergieën en complementariteit. Bovendien is het REPowerEU-hoofdstuk volledig in overeenstemming met de maatregelen die in het oorspronkelijke herstel- en veerkrachtplan zijn opgenomen om de groene transitie te ondersteunen. Het hoofdstuk versterkt ook de ambitie van sommige maatregelen. Zo worden maatregelen ter bevordering van ingrepen op het gebied van energie-efficiëntie en hernieuwbare energietechnologieën voor auto's gekoppeld aan verschillende investeringen en hervormingen voor de bevordering van hernieuwbare energiebronnen en de

⁷ Verordening (EU, Euratom) 2020/2092 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting (PB L 433 I van 22.12.2020, blz. 1).

⁸ Artikel 189 van Wet 4820/2021 (Staatsblad, reeks I, nr. 130), artikel 11 van Wet 4314/2014 (GG I 265).

verbetering van de energie-efficiëntie in woongebouwen en bedrijven. Het REPowerEU-hoofdstuk is gebaseerd op een consistent pakket van hervormingen en investeringen die elkaar versterken.

Gelijkheid

- (75) Griekenland heeft uitgelegd dat verschillende maatregelen die aan het herstel- en veerkrachtplan zijn toegevoegd, onder andere in het REPowerEU-hoofdstuk, naar verwachting een positief effect zullen hebben op sociaal-economische inclusie en gelijke kansen voor iedereen. De doorgevoerde hervorming van de huisartsenzorg moet het aantal huisartsen doen toenemen die als eerste contactpunt fungeren, eerstelijnsgezondheidszorg verlenen en burgers helpen om hun weg te vinden in het zorgstelsel en zo de toegang tot gezondheidszorg en gelijke kansen voor iedereen bevorderen. Het REPowerEU-hoofdstuk omvat acties die moeten bijdragen tot de bestrijding van energiearmoede. In het bijzonder worden twee nieuwe hervormingen ingevoerd en aangevuld met de opschaling van energie-efficiënte renovaties in woongebouwen. De hervormingen zullen naar verwachting leiden tot een reeks beleidsinstrumenten om collectief eigen verbruik, het delen van energie en gemeenschappen op het gebied van hernieuwbare energie te bevorderen, wat naar verwachting zal resulteren in lagere energiekosten voor energiearme huishoudens. Verder moet de investeringsmaatregel op het gebied van energie-efficiënte renovaties specifiek gericht zijn op huishoudens met een lager inkomen, zoals het geval was met de vergelijkbare maatregel die deel uitmaakte van het oorspronkelijke plan.

Raadplegingsproces

- (76) Ter voorbereiding van het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk startten de Griekse autoriteiten een algemene openbare raadpleging over de beginselen van het herziene plan. De openbare raadpleging vond plaats tussen 31 juli en 14 augustus 2023 en in totaal werden negen opmerkingen ingediend. In zijn gewijzigde herstel- en veerkrachtplan zet Griekenland uiteen hoe de verschillende opmerkingen in het herziene plan werden weerspiegeld. Verder vond er een apart raadplegingsproces plaats met het Economisch en Sociaal Comité (ESC) van Griekenland, dat schriftelijke feedback gaf waarmee de Griekse autoriteiten rekening hielden bij het opstellen van hun gewijzigde herstel- en veerkrachtplan.

Positieve beoordeling

- (77) De Commissie heeft het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk positief beoordeeld en concludeert dat het plan op bevredigende wijze voldoet aan de beoordelingscriteria van Verordening (EU) 2021/241. Nu moeten, overeenkomstig artikel 20, lid 2, van en bijlage V bij die verordening, de hervormingen en investeringsprojecten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, worden vastgelegd, alsmede de relevante mijlpalen, streefdoelen en indicatoren en het bedrag dat de Unie in de vorm van niet-terugbetaalbare financiële steun en via leningen ter beschikking stelt voor de uitvoering van het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk.

Financiële bijdrage

- (78) De totale kosten van het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk van Griekenland worden geraamd op 36 612 904 139 EUR. Aangezien het bedrag van de geraamde totale kosten van het gewijzigde herstel- en

veerkrachtplan hoger is dan de geactualiseerde maximale financiële bijdrage die voor Griekenland beschikbaar is, moet de overeenkomstig artikel 11 berekende financiële bijdrage die aan het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk van Griekenland is toegewezen, gelijk zijn aan het totale bedrag van de financiële bijdrage die voor het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk van Griekenland beschikbaar is. Dit bedrag is gelijk aan 17 426 708 153 EUR.

- (79) Overeenkomstig artikel 21 bis, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 heeft Griekenland op 31 augustus 2023 een verzoek ingediend tot toewijzing van de in artikel 21 bis, lid 1, van die verordening bedoelde ontvangsten, die over de lidstaten worden verdeeld op basis van de indicatoren die zijn vastgesteld in de methode van bijlage IV bis bij Verordening (EU) 2021/241. De totale kosten van de in artikel 21 quater, lid 3, punten b) tot en met f), bedoelde maatregelen van die verordening die in het REPowerEU-hoofdstuk zijn opgenomen, worden geraamd op 794 821 929 EUR. Aangezien dit bedrag hoger is dan het voor Griekenland beschikbare toewijzingsaandeel, moet de aanvullende niet-terugbetaalbare financiële steun die voor Griekenland beschikbaar is, gelijk zijn aan het toewijzingsaandeel. Dit bedrag is gelijk aan 768 069 923 EUR.
- (80) Daarnaast heeft Griekenland overeenkomstig artikel 4 bis van Verordening (EU) 2021/1755⁹ op 1 maart 2023 een met redenen omkleed verzoek ingediend om een deel van zijn resterende voorlopige toewijzing uit de middelen van de reserve voor aanpassing aan de Brexit, ten bedrage van 25 600 000 EUR, naar de faciliteit over te dragen. Dat bedrag moet als aanvullende niet-terugbetaalbare financiële steun beschikbaar worden gesteld ter ondersteuning van de hervormingen en investeringen in het REPowerEU-hoofdstuk.
- (81) De totale financiële bijdrage die voor Griekenland beschikbaar is, moet 18 220 378 076 EUR bedragen.

Lening

- (82) Voorts heeft Griekenland, ter ondersteuning van aanvullende particuliere investeringen in het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan, om aanvullende leningsteun verzocht voor een totaalbedrag van 5 000 000 000 EUR, met name ter aanvulling van de leenfaciliteit (maatregel 16980). Het maximale volume van de door Griekenland aangevraagde leningen bedraagt meer dan 6,8 % van zijn bruto nationaal inkomen in 2019 in lopende prijzen. Het bedrag van de geraamde totale kosten van het herstel- en veerkrachtplan is hoger dan de gecombineerde financiële bijdrage die voor Griekenland beschikbaar is, met inbegrip van de geactualiseerde maximale financiële bijdrage voor niet-terugbetaalbare financiële steun, de leningsteun en het REPowerEU-hoofdstuk dat bestaat uit inkomsten uit het emissiehandelssysteem uit hoofde van Richtlijn 2003/87/EG en de middelen uit de reserve voor aanpassing aan de Brexit. Het feit dat het maximale volume van de door Griekenland aangevraagde leningen meer dan 6,8 % van zijn bruto nationaal inkomen in 2019 in lopende prijzen bedraagt, kan worden gerechtvaardigd door uitzonderlijke omstandigheden. Er is met name een aanzienlijke stijging van de rentetarieven voor alle lidstaten van de eurozone. Aangezien Griekenland hogere financieringskosten heeft in vergelijking met andere lidstaten van de eurozone, vertaalt zich dat in hoge bedrijfsrentetarieven, met

---

⁹ Verordening (EU) 2021/1755 van het Europees Parlement en de Raad van 6 oktober 2021 tot oprichting van de reserve voor aanpassing aan de Brexit (PB L 357 van 8.10.2021, blz. 1).

name voor kmo's. De lagere financieringskosten van de leenfaciliteit zorgen voor een betere toegang tot financiering voor bedrijven die deelnemen aan de regeling. Bovendien heeft de leenfaciliteit een goed werkend operationeel kader, solide garanties, zeer goede vooruitgang bij de uitvoering en een toegenomen vraag laten zien.

Voorfinanciering voor REPowerEU

- (83) Voor de uitvoering van zijn REPowerEU-hoofdstuk heeft Griekenland om de volgende financiering verzocht: overdracht van 25 600 000 EUR uit de voorlopige toewijzing uit de middelen van de reserve voor aanpassing aan de Brexit en 768 069 923 EUR uit de inkomsten uit het emissiehandelssysteem uit hoofde van Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad.
- (84) Voor deze bedragen heeft Griekenland op 31 augustus 2023 krachtens artikel 21 quinquies van Verordening (EU) 2021/241 verzocht om 158 733 985 EUR, ofte 20 % van de gevraagde financiering, voor te financieren. Onder voorbehoud van de beschikbare middelen moet die voorfinanciering ter beschikking van Griekenland worden gesteld, onder voorbehoud van de inwerkingtreding van en in overeenstemming met een overeenkomst tussen de Commissie en Griekenland overeenkomstig artikel 23, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 (de “financieringsovereenkomst”).
- (85) Uitvoeringsbesluit van de Raad 10152/21 van 13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Griekenland moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd. Ten behoeve van de duidelijkheid moet de bijlage bij dat uitvoeringsbesluit volledig worden vervangen,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Uitvoeringsbesluit (EU) van 13 juli 2021 wordt als volgt gewijzigd:

1) Artikel 1 wordt vervangen door:

“Artikel 1

Goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan

De beoordeling van het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan van Griekenland op grond van de criteria van artikel 19, lid 3, van Verordening (EU) 2021/241 wordt goedgekeurd. De hervormingen en investeringsprojecten in het kader van het herstel- en veerkrachtplan, de regelingen en het tijdschema voor de monitoring en de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van de relevante mijlpalen en streefdoelen alsmede de aanvullende mijlpalen en streefdoelen met betrekking tot de betaling van de lening, de relevante indicatoren voor het bereiken van de beoogde mijlpalen en streefdoelen, en de regelingen voor volledige toegang door de Commissie tot de relevante onderliggende gegevens worden vastgelegd in de bijlage bij dit besluit.”;

2) In artikel 2 worden de leden 1 en 2 vervangen door:

“1. De Unie stelt een financiële bijdrage ter beschikking van Griekenland in de vorm van niet-terugbetaalbare steun voor een bedrag van 18 220 378 076 EUR¹⁰. Deze bijdrage omvat:

- (a) een bedrag van 13 515 279 418 EUR dat ter beschikking wordt gesteld om uiterlijk op 31 december 2022 in een juridische verbintenis te worden vastgelegd;
- (b) een bedrag van 3 911 428 735 EUR dat ter beschikking wordt gesteld om voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023 in een juridische verbintenis te worden vastgelegd;
- (c) een bedrag van 768 069 923¹¹ EUR overeenkomstig artikel 21 bis, lid 6, van Verordening (EU) 2021/241, uitsluitend voor de in artikel 21 quater van die verordening bedoelde maatregelen, met uitzondering van de in artikel 21 quater, lid 3, punt a), bedoelde maatregelen;
- (d) een bedrag van 25 600 000 EUR, overgeheveld van de reserve voor aanpassing aan de Brexit naar de faciliteit.

2. De financiële bijdrage van de Unie wordt door de Commissie aan Griekenland in termijnen beschikbaar gesteld in overeenstemming met de bijlage bij dit besluit. Een bedrag van 2 310 092 538 EUR wordt beschikbaar gesteld als voorfinanciering overeenkomstig artikel 13 van Verordening (EU) 2021/241.

Een bedrag van 158 733 985 EUR wordt beschikbaar gesteld als voorfinanciering overeenkomstig artikel 21 quinquies van Verordening (EU) 2021/241. Die voorfinanciering kan door de Commissie in maximaal twee betalingen worden uitbetaald.

De voorfinanciering en de termijnen mogen door de Commissie worden uitbetaald in een of meerdere tranches. De omvang van de tranches is afhankelijk van de beschikbaarheid van de middelen.”;

In artikel 3 worden de leden 1 en 2 vervangen door:

“Artikel 3 Steun via leningen

- 1. De Unie stelt een lening ter beschikking aan Griekenland van maximaal 17 727 538 920 EUR, waarvan maximaal 5 000 000 EUR als aanvullende lening na het verzoek om leningsteun van 31 augustus 2023.
- 2. De in lid 1 bedoelde steun via leningen wordt door de Commissie aan Griekenland in termijnen beschikbaar gesteld in overeenstemming met de bijlage bij dit besluit. Een bedrag van 1 654 580 060 EUR wordt beschikbaar gesteld als voorfinanciering overeenkomstig artikel 13 van Verordening (EU) 2021/241. De voorfinanciering en

¹⁰ Dit bedrag stemt overeen met de financiële toewijzing na aftrek van het proportionele aandeel van Griekenland in de uitgaven van artikel 6, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241, berekend volgens de methode van artikel 11 van die verordening.

¹¹ Dit bedrag stemt overeen met de financiële toewijzing na aftrek van het proportionele aandeel van Griekenland in de uitgaven van artikel 6, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241, berekend volgens de methode van artikel 11 van die verordening.

de termijnen mogen door de Commissie worden uitbetaald in een of meerdere tranches. De omvang van de tranches is afhankelijk van de beschikbaarheid van de middelen.”;

3) De bijlage wordt vervangen door de tekst in de bijlage bij dit besluit:

Artikel 2
Adressaat

Dit besluit is gericht tot de Helleense Republiek.

Gedaan te ...,

Voor de Raad
De voorzitter